

DICK NIEUWESTEEG

‘Verdieping sortiment blijft schone taak’

Dit jaar viert de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen (KVBC) haar 150-jarig jubileum. De KVBC stond aan de wieg van het boomkwekerijonderwijs en -onderzoek. Ook de NAK-tuinbouw, de Plantenziektenkundige Dienst en Anthos wortelen in de KVBC. Tegenwoordig zijn keuringen en verdieping van de sortimentskennis de belangrijkste activiteiten. “Het onder de aandacht brengen van het boomkwekerijsortiment blijft een schone taak”, zegt voorzitter Dick Nieuwesteeg.

Tekst en foto's:
Gerrit Wildenbeest

Je hebt oude en héél oude organisaties. De KVBC behoort tot de laatste categorie. In 1861 richtten 16 kwekers de ‘Vereniging tot Regeling en Verbetering der Vruchtsoorten te Boskoop’ op, een naam die in 1871 werd gewijzigd in ‘Pomologische Vereniging’ en in 1925 in de huidige benaming ‘Vereniging voor Boskoopse Culturen’. Bij het honderdjarig bestaan in 1961 werd daaraan het predikaat ‘Koninklijk’ toegevoegd. Een opmerkelijke constante in al die jaren is de aandacht voor sortimentskennis en naamgeving via keuringen en publicaties, zo blijkt uit het fraaie jubileumboek ‘In de ban van het sortiment’. Dat was de missie in 1861 en is in feite nog steeds de bestaansgrond van de eerbiedwaardige jubilaris. Daarnaast is de KVBC de grondlegger geweest van vele belangrijke instituties in de boomkwekerijsector, zoals de NAKtuinbouw, de boomkwekerijtak van de handelsbond Anthos, het Proefstation voor de Boomkwekerij - tegenwoordig PPO - en het boomteeltonderwijs. Tot de komst van de commerciële beurzen was ook het organiseren van tentoonstellingen een kernactiviteit van de KVBC. Het is de ironie van de geschiedenis dat de

KVBC inmiddels de proeftuin en het boomkwekerijonderwijs - eind vorige eeuw nog het kloppend hart van Boskoop - heeft overleefd. “Het verdwijnen van het tuinbouwonderwijs doet tot op de dag van vandaag pijn”, zegt de huidige voorzitter van de KVBC Dick Nieuwesteeg, telg uit een oud Boskoopse boomkwekerijgeslacht. Met ruim 600 leden is de KVBC vooralsnog springlevend. Al is er door de afname van de bedrijven wel sprake van een daling van het ledental. Reden om dit jubileumjaar te starten met een wervingscampagne. “Voor jonge kwekers is een lidmaatschap niet meer zo vanzelfsprekend. We zullen ons verhaal moeten vertellen”.

Boskoop is allang niet meer het enige centrum van de boomkwekerij. Misschien stoot de naam boomkwekers buiten Boskoop af?

“We zijn inmiddels een landelijke vereniging. De helft van onze leden komt van buiten Boskoop. Ja, regelmatig komt het onderwerp naamsverandering in het bestuur aan de orde, maar een naam verander je niet maar zo, bovendien weet je niet wat er dan gebeurt met het predikaat Koninklijke wat ons in 1961

DICK NIEUWESTEEG, KVBC

Plantenkennis boomkwekerij

is verleend. Overigens is de naam al een paar keer veranderd. De boomkwekerij in het Boskoopse is begonnen vanuit de fruitteelt, vandaar de oorspronkelijke naam. In de 19e eeuw hadden de mensen nog nauwelijks siertuinen, dat kwam pas opzetten na 1900. Dat gaf de Boskoopse boomkwekerij een enorme lift, de grootschalige export kwam op. De naam 'Vereniging voor Boskoopse culturen', die in 1925 werd aangenomen was echt wel een term die ergens opsloeg. Na het fruit nam de aardbeienteelt een enorme vlucht, gevolgd door de sierteelt. De rozen- en rhododendronkweek waren in het verleden typisch Boskoopse specialiteiten. Tegenwoordig zijn onder andere. Buxus en Hortensia heel groot."

Wat is het belang van de KVBC-keuringen voor de boomkwekerijsector?

"Keuringen is een kernactiviteit. In de veldkeuring van zowel nieuwigheden als bestaand sortiment op de tuin van het Plant Publicity Holland (PPH) keuren we voor onze leden gratis op onderdelen als gezondheid, groeikracht, gebruiksen sierwaarde. Daarnaast hebben we in nauwe samenwerking met PPO-Boomkwekerij de zogenaamde sterrenkeuringen. Daarbij worden alle handelsoorten van een bepaald plantengeslacht een aantal jaren opgeplant en beoordeeld op aspecten als groei, knopvorming, ziekteresistentie, winterhardheid enzovoort. Hoe meer sterren een plant krijgt, hoe beter hij op het totaal scoort. De resultaten worden gepubliceerd in onze jaarlijkse publicatie 'Dendroflora'."

Dat lijkt op het gebruikswaarde-onderzoek in de bloembollenteelt, dat in deze sector lastig van de grond komt omdat veredelaars vinden dat een

beoordeling in Nederland niets zegt over de gebruikswaarde in andere klimaten.

"Daarvoor hebben wij Euro-trials in het leven geroepen. In samenwerking met zeven landen voeren wij sterrenkeuringen uit, we zijn nog bezig dat aantal uit te breiden. We zijn ook bezig om het stempel van de KVBC op de particuliere markt te introduceren, naar voorbeeld van de Royal Horticultural Society (RHS) in Engeland. Het consumentenkeurmerk Plant-Plus, mede gefinancierd door het PT, was daarvoor bedoeld, maar dat is afgeschoten in de sectie Bomen en Vaste Planten van het PT. Maar het idee blijft ons aanspreken. Ja, het wordt misschien lastiger als we geen financiering van het PT meer krijgen. Maar het kan ook een voordeel zijn, dan zijn we nog onafhankelijker. Wij zijn een professionele organisatie op vrijwilligersbasis. Als we eenmaal de keten achter ons hebben moet het lukken."

De KVBC keurt ook op tentoonstellingen als Plantarium, Groot Groen en de Floriade. Een winnende noviteit blijkt lang niet altijd een topper in de markt te zijn.

"Keuringen op een tentoonstelling zijn een momentopname. Je ziet wel dat een bekroning veel promotionele waarde heeft, waarmee de eigenaar soms maanden later nog aan de weg tikkert. Maar we zijn ons ervan bewust dat de winnaar niet altijd de beste hoeft te zijn qua gebruik- en marktwaarde."

Het in standhouden van de Nederlandse Plantencollecties is een ander werkveld van de KVBC.

"We streven naar het in stand houden van de variatie in het boomkwekerijsortiment. De Neder-

landse Planten Collectie omvat momenteel zo'n 100 collecties die zowel bij particulieren op de kwekerij als in arboreta staan. De KVBC keurt ze ondermeer op soortechtheid, waardoor de collecties kunnen fungeren als referentiekader voor de Nederlandse boomkwekerij. KBVC-leden kunnen ook bij de collectiehouder terecht voor vermeerderingsmateriaal, bijvoorbeeld om een oud soort weer in cultuur te brengen."

Heel actueel is jullie strijd voor het behoud van de beroemde sortimentstuin Boskoop, ooit het visitekaartje van het Proefstation voor de Boomkwekerij.

"Het hele complex is momenteel in handen van een projectbureau. Voor de exploitatie van de tuin is men naar ons gestapt met de vraag of wij daar brood in zien. We krijgen de tuin nu voor 30 jaar in erfpacht voor het symbolische bedrag van 1 euro en zijn doende om met behulp van een flink aantal sponsors de tuin in de benen te houden. Daarbij zijn we op zoek naar inzenders - denk aan merkenrechtbureaus - die er hun nieuwigheden neerleggen en aan deelnemers die een deel van de tuin willen inrichten met hun nieuwe sortiment. Zo heeft Plantarium toegezegd vakken te huren,

dat zelfde geldt voor Groot Groen. Voor het onderhoud zijn we in contact met een zorginstelling. De huidige eigenaar heeft ook plannen voor drijvende tuinkamers voor 'bed and breakfast' verhuur. Als KVBC zijn we intensief bezig om al deze partijen bij elkaar te brengen. Aanvankelijk ontmoeten we de nodige scepsis, maar nu concreet mensen en partijen aanhaken groeit het draagvlak."

Volgens sommigen is er door de schaalvergroting sprake van een forse sortimentsverschroming. Is dat een aandachtspunt voor de komende jaren?

"Je ziet wel een toenemende specialisatie. Er wordt gekweekt wat de consument vraagt. Bedrijven stootten gewassen af, maar gaan tegelijkertijd de diepte in. Er zijn Clematisbedrijven met wel 200 soorten. Dat betekent nu eenmaal dat sommige producten even uit het zicht verdwijnen, maar ook zo weer terug kunnen komen. Buxus is 40 jaar lang helemaal weggeweest nu is er geen groter product. Wel moeten we zorgen dat het sterke punt van de Nederlandse boomkwekerij, een breed en diep sortiment, overeind blijft. Het blijft een schone taak voor de KVBC om dat ook de komende jaren onder de aandacht te brengen."

Onder auspiciën van de KVBC zijn vele standaardwerken op het gebied van de boomkwekerij verschenen. In 1868 publiceerden een viertal bestuursleden de niet meer te verkrijgen klassieker "De Nederlandsche Boomgaard". In 1875 volgt het boek 'Nederlandsche Flora en Pomona', waarin naast vruchtbomen ook sierheesters zijn beschreven. Recentere uitgaven zijn 'Rhododendrons en Azalea's' (1954) en de boeken 'Coniferen' (1986) en de 'Rhododendron Atlas' (1992) waarvan J.R.P van Hoey Smith (grondlegger van Arboretum Trompenburg) een van de auteurs was. Jaarlijks geeft de KVBC 'Dendroflora' uit, terwijl er in samenwerking met de NDV (Nederlandse Dendrologische Vereniging) ook wordt meegewerkt aan het kwartaalblad 'Arbor Vitae'.